

Taittirīya-Brāhmaṇa

Book 1, Chapter 2

Edited by Subramania Sarma, Chennai

Final proofread version, 1st April 2005

[[1-2-1-1]]

उद्धन्यमानमस्या अमेध्यम्।
अप पाप्मानं यजमानस्य हन्तु।
शिवा नः सन्तु प्रदिशश्चतस्रः।
शं नो माता पृथिवी तोकसाता।
शं नो देवीरभिष्टये।
आपो भवन्तु पीतयै।
शं योरभि स्रवन्तु नः।
वैश्वानरस्य रूपम्।
पृथिव्यां परिस्त्रसा।
स्योनमाविशन्तु नः ॥ १ ॥

[[1-2-1-2]]

यदिदं दिवो यददः पृथिव्याः।
संजज्ञाने रोदसी संबभूवतुः।
ऊषान्कृष्णमवतु कृष्णमूषाः।
इहोभयोर्यज्ञियमार्गमिष्टाः।
ऊतीः कुर्वाणो यत्पृथिवीमचरः।
गुहाकारमाखुरूपं प्रतीत्य।
तत्ते न्यक्तमिह संभरन्तः।
शतं जीवेम शरदः सवीराः।
ऊर्जं पृथिव्या रसमाभरन्तः।
शतं जीवेम शरदः पुरूचीः ॥ २ ॥

[[1-2-1-3]]

वम्नीभिरनुवित्तं गुहासु।

श्रोत्रं त उर्व्यबधिरा भवामः ।
 प्रजापतिसृष्टानां प्रजानाम् ।
 क्षुधोपहत्यै सुवितं नो अस्तु ।
 उपप्रभिन्नमिषमूर्जं प्रजाभ्यः ।
 सूदं गृहेभ्यो रसमाभरामि ।
 यस्य रूपं विभ्रदिमामविन्दत् ।
 गुहा प्रविष्टाः सरिरस्य मध्यै ।
 तस्येदं विहतमाभरन्तः ।
 अछम्बद्वारमस्यां विधेम ॥ ३ ॥

[[1-2-1-4]]

यत्पर्यपश्यत्सरिरस्य मध्यै ।
 उर्वीमपश्यज्जगतः प्रतिष्ठाम् ।
 तत्पुष्करस्यायतनाद्धि जातम् ।
 पर्णं पृथिव्याः प्रथनं हरामि ।
 याभिरदृहज्जगतः प्रतिष्ठाम् ।
 उर्वीमिमां विश्वजनस्य भर्त्रीम् ।
 ता नः शिवाः शर्कराः सन्तु सर्वाः ।
 अग्ने रेतश्चन्द्रं हिरण्यम् ।
 अद्ध्यः संभूतममृतं प्रजासु ।
 तत्संभरन्नुत्तरतो निधाय ॥ ४ ॥

[[1-2-1-5]]

अति प्रयच्छं दुरितिं तरेयम् ।
 अश्वो रूपं कृत्वा यदश्वत्थेऽतिष्ठः ।
 संवत्सरं देवेभ्यो निलाय ।
 तत्ते न्यक्तमिह संभरन्तः ।
 शतं जीवेम शरदुः सवीराः ।
 ऊर्जः पृथिव्या अध्युत्थितोऽसि ।
 वनस्पते शतवल्शो विरोह ।
 त्वया वयमिषमूर्जं मदन्तः ।

रायस्पोषेण समिषा मदेम।
गायत्रिया हियमाणस्य यत्ते ॥ ५ ॥

[[1-2-1-6]]

पर्णमपतत्तृतीयस्यै दिवोऽधि।
सोऽयं पर्णः सोमपर्णाद्धि जातः।
ततो हरामि सोमपीथस्यवरुच्चै।
देवानां ब्रह्मवादं वदतां यत्।
उपाशृणोः सुश्रवा वै श्रुतोऽसि।
ततो मामाविशतु ब्रह्मवर्चसम्।
तत्संभरुस्तदवरुन्धीय साक्षात्।
यया ते सृष्टस्याग्नेः।
हेतिमशमयत्प्रजापतिः।
तामिमामप्रदाहाय ॥ ६ ॥

[[1-2-1-7]]

शमीं शान्त्यै हराम्यहम्।
यत्ते सृष्टस्य यतः।
विकङ्कतं भा अर्छिजातवेदः।
तया भासा संमितः।
उरुं नो लोकमनु प्रभाहि।
यत्ते तान्तस्य हृदयमाच्छिन्दञ्जातवेदः।
मरुतोऽद्भिस्तमयित्वा।
एतत्ते तदशनेः संभरामि।
सात्मा अग्ने सहृदयो भवेह।
चित्रियादश्वत्थात्संभृता बृहत्यः ॥ ७ ॥

[[1-2-1-8]]

शरीरमभि सङ्स्कृताः स्थ।
प्रजापतिना यज्ञमुखेन संमिताः।
तिस्त्रिवृद्धिर्मिथुनाः प्रजात्यै।
अश्वत्थाद्धव्यवाहाद्धि जाताम्।

अग्नेस्तनूं यज्ञियां संभरामि।
शान्तयोनिं शमीगर्भम्।
अग्नये प्रजनयितवै।
यो अश्वत्थः शमीगर्भः।
आरुरोह त्वे सचा।
तं ते हरामि ब्रह्मणा ॥ ८ ॥

[[1-2-1-9]]

यज्ञियैः केतुभिः सह।
यं त्वा समभरञ्जातवेदः।
यथा शरीरं भूतेषु न्यक्तम्।
स संभृतः सीद शिवः प्रजाभ्यः।
उरुं नो लोकमनुनेषि विद्वान्।
प्रवेधसे कवये मेध्याय।
वचो वन्दारु वृषभाय वृष्णे।
यतो भयमभयं तन्नो अस्तु।
अव देवान् यजे हेड्यान्।
समिधाऽग्निं दुवस्यत ॥ ९ ॥

[[1-2-1-10]]

घृतैर्बोधयतातिथिम्।
आऽस्मिन् हव्या जुहोतन।
उप त्वाऽग्ने हविष्मतीः।
घृताचीर्यन्तु हर्यत।
जुषस्व समिधो मम।
तं त्वा समिद्धिरङ्गिरः।
घृतेन वर्धयामसि।
बृहच्छौचा यविष्ठ्य।
समिध्यमानः प्रथमो नु धर्मः।
समक्तुभिरज्यते विश्ववारः ॥ १० ॥

[[1-2-1-11]]

शोचिष्केशो घृतनिर्णिक्पावकः ।
 सुयज्ञो अग्निर्यजथाय देवान् ।
 घृतप्रतीको घृतयोनिरग्निः ।
 घृतैः समिद्धो घृतमस्यान्नम् ।
 घृतप्रुषस्त्वा सरितो वहन्ति ।
 घृतं पिबन्त्सुयजा यक्षि देवान् ।
 आयुर्दा अग्ने हविषो जुषाणः ।
 घृतप्रतीको घृतयोनिरेधि ।
 घृतं पीत्वा मधु चारु गव्यम् ।
 पितेवं पुत्रमभि रक्षतादिमम् ॥ ११ ॥

[[1-2-1-12]]

त्वामग्ने समिधानं यविष्ठ ।
 देवा दूतं चक्रिरे हव्यवाहम् ।
 उरुज्रयसं घृतयोनिमाहुतम् ।
 त्वेषं चक्षुर्दधिरे चोदयन्वति ।
 त्वामग्ने प्रदिव आहुतं घृतेन ।
 सुम्नायवः सुषमिधा समीधिरे ।
 स वावृधान ओषधीभिरुक्षितः ।
 उरुज्रयांसि पार्थिवा वितिष्ठसे ।
 घृतप्रतीकं च ऋतस्य धूर्षदम् ।
 अग्निं मित्रं न समिधान ऋञ्जते ॥ १२ ॥

[[1-2-1-13]]

इन्धानो अक्रो विदथेषु दीद्यत् ।
 शुक्रवर्णामुदु नो यंसते धियम् ।
 प्रजा अग्ने संवासय ।
 आशाश्च पशुभिः सह ।
 राष्ट्राण्यस्मा आधेहि ।
 यान्यासन्त्सवितुः सवे ।
 मही विशपती सदने ऋतस्य ।

अ॒र्वा॒ची ए॒तं ध॒रुणे॑ र॒यी॒णाम्।
अ॒न्त॒र्वी॒त्नी॒ ज॒न्यं॑ जा॒तवे॑द॒सम्।
अ॒ध्व॒राणां॑ ज॒नय॑थः पु॒रो॒गाम् ॥ १३ ॥

[[1-2-1-14]]

आ॒रो॒ह॒तं द॒श॒त॒ꣳ श॒क्र॒री॒र्म॒म्।
ऋ॒ते॒ना॒ग्ने॒ आयु॑षा॒ वर्च॑सा॒ सह॑।
ज्यो॒ग्जी॒वन्त॒ उत्त॑रामु॒त्तरा॒ꣳ स॒मा॒म्।
दर्श॑म॒हं पूर्ण॑मा॒सं य॒ज्ञं यथा॑ य॒जै॑।
ऋ॒त्वि॒यव॑ती॒ स्थो॑ अ॒ग्नि॒रे॒तसौ॑।
ग॒र्भं द॑धा॒थां ते॒ वा॒म॒हं द॑दे।
तत्स॒त्यं य॒द्वी॒रं वि॑भृ॒थः।
वी॒रं ज॑नयि॒ष्यथः॑।
ते म॒त्प्रा॒तः प्र॑ज॒निष्ये॑थे।
ते मा॒ प्रजा॑ते॒ प्रज॑नयि॒ष्यथः॑ ॥ १४ ॥

[[1-2-1-15]]

प्र॒जया॑ प॒शुभि॑र्ब्रह्मव॒र्च॒सेन॑ सु॒वर्गे॑ लो॒के।
अ॒नृ॒तात्स॒त्यमु॑पैमि।
मा॒नु॒षा॒द्वैव्य॑मु॒पैमि॑।
दै॒वीं वा॒चं य॑च्छामि।
श॒ल्कै॒र॒ग्नि॑मि॒न्धानः॑।
उ॒भौ लो॒कौ स॑नेम॒हम्।
उ॒भयो॑र्लो॒कयो॑र्ऋ॒द्धा।
अ॒ति॒ मृ॒त्युं त॑राम्य॒हम्।
जा॒तवे॑दो॒ भुव॑नस्य॒ रेतः॑।
इ॒ह सि॑ञ्च॒ तप॑सो॒ यज॑नि॒ष्यते॑ ॥ १५ ॥

[[1-2-1-16]]

अ॒ग्नि॑म॒श्व॒त्था॒दधि॑ ह॒व्य॒वाह॑म्।
श॒मी॒ग॒र्भा॒ज्जन॑य॒न्यो म॑यो॒भूः।
अ॒यं ते॒ योनि॑र्ऋ॒त्वियः॑।

यतो जातो अरोचथाः ।
तं जानन्नग्न आरोह ।
अथा नो वर्धया रयिम् ।
अपैत वीत वि च सर्पतातः ।
येऽत्र स्थ पुराणा ये च नूतनाः ।
अदादिदं यमोऽवसानं पृथिव्याः ।
अक्रन्निमं पितरो लोकमस्मै ॥ १६ ॥

[[1-2-1-17]]

अग्नेर्भस्मास्यग्नेः पुरीषमसि ।
संज्ञानमसि कामधरणम् ।
मयि ते कामधरणं भूयात् ।
सं वः सृजामि हृदयानि ।
सःसृष्टं मनो अस्तु वः ।
सःसृष्टः प्राणो अस्तु वः ।
सं या वः प्रियास्तनुवः ।
संप्रिया हृदयानि वः ।
आत्मा वो अस्तु संप्रियः ।
संप्रियास्तनुवो मम ॥ १७ ॥

[[1-2-1-18]]

कल्पेतां द्यावापृथिवी ।
कल्पन्तामाप ओषधीः ।
कल्पन्तामग्नयः पृथक् ।
मम ज्यैष्ठ्याय सव्रताः ।
येऽग्नयः समनसः ।
अन्तरा द्यावापृथिवी ।
वासन्तिकावृतू अभि कल्पमानाः ।
इन्द्रमिव देवा अभि संविशन्तु ।
दिवस्त्वा वीर्येण ।
पृथिव्यै महिम्ना ॥ १८ ॥

[[1-2-1-19]]

अन्तरिक्षस्य पोषेण।
सर्वपशुमादधे।
अजीजनन्नमृतं मर्त्यासः।
अस्त्रेमाणं तरणिं वीडुजम्भम्।
दश स्वसारो अग्रुवः समीचीः।
पुमांसं जातमभि सश्रभन्ताम्।
प्रजापतेस्त्वा प्राणेनाभि प्राणिमि।
पूष्णः पोषेण मह्यम्।
दीर्घायुत्वाय शतशारदाय।
शतं शरच्च आयुषे वर्चसे ॥ १९ ॥

[[1-2-1-20]]

जीवात्वै पुण्याय।
अहं त्वदस्मि मदसि त्वमेतत्।
ममासि योनिस्तव योनिरस्मि।
ममैव सन्वहं हव्यान्यग्ने।
पुत्रः पित्रे लोककृज्जातवेदः।
प्राणे त्वाऽमृतमादधामि।
अन्नादमन्नाद्याय।
गोप्तारं गुप्त्यै।
सुगार्हपत्यो विदहन्नरातीः।
उषसः श्रेयसीः श्रेयसीर्दधत् ॥ २० ॥

[[1-2-1-21]]

अग्ने सपत्नां अप बाधमानः।
रायस्पोषमिषमूर्जमस्मासु धेहि।
इमा उ मामुप तिष्ठन्तु रायः।
आभिः प्रजाभिरिह संवसेय।
इहो इडा तिष्ठतु विश्वरूपी।
मध्ये वसोर्दीदिहि जातवेदः।

ओजसे बलाय त्वोद्यच्छे ।
वृषणे शुष्मायायुषे वर्चसे ।
सपत्नतूरसि वृत्रतूः ।
यस्तै देवेषु महिमा सुवर्गः ॥ २१ ॥

[[1-2-1-22]]

यस्त आत्मा पशुषु प्रविष्टः ।
पुष्टिर्या तै मनुष्येषु पप्रथे ।
तया नो अग्ने जुषमाण एहि ।
दिवः पृथिव्याः पर्यन्तरिक्षात् ।
वातात्पशुभ्यो अध्योषधीभ्यः ।
यत्र यत्र जातवेदः संबभूथ ।
ततो नो अग्ने जुषमाण एहि ।
प्राचीमनु प्रदिशं प्रेहि विद्वान् ।
अग्नेरग्ने पुरो अग्निर्भवेह ।
विश्वा आशा दीद्यानो विभाहि ॥ २२ ॥

[[1-2-1-23]]

ऊर्जं नो धेहि द्विपदे चतुष्पदे ।
अन्वग्निरुषसामग्रमख्यत् ।
अन्वहानि प्रथमो जातवेदाः ।
अनु सूर्यस्य पुरुत्रा च रश्मीन् ।
अनु द्यावापृथिवी आततान ।
विक्रमस्व महा९ असि ।
वेदिषन्मानुषेभ्यः ।
त्रिषु लोकेषु जागृहि ।
यदिदं दिवो यददः पृथिव्याः ।
संविदाने रोदसी संबभूवतुः ॥ २३ ॥

[[1-2-1-24]]

तयोः पृष्ठे सीदतु जातवेदाः ।
शंभूः प्रजाभ्यस्तनुवै स्योनः ।

प्रा॒णं त्वा॒ऽमृत॑ आ॒द॒धामि॑ ।
अ॒न्ना॒द॒म॒न्ना॒द्याय॑ ।
गो॒प्तारं॑ गु॒प्त्यै॑ ।
यत्तै॑ शु॒क्र शु॒क्रं व॑र्चः शु॒क्रा त॒नूः ।
शु॒क्रं ज्योति॑रज॒स्रम् ।
तेन॑ मे दी॒दिहि॑ तेन॒ त्वाऽऽद॑धे ।
अ॒ग्निना॑ऽग्ने ब्रह्म॑णा ।
आ॒न॒शे व्य॑ान॒शे सर्व॑मायुर्व्या॒न॒शे ॥ २४ ॥

[[1-2-1-25]]

नर्य॑ प्र॒जां मे॑ गोपाय ।
अ॒मृत॑त्वाय॑ जी॒वसै॑ ।
जा॒तां ज॑नि॒ष्यमा॑णां च ।
अ॒मृते॑ स॒त्ये प्र॑ति॒ष्ठिता॑म् ।
अथ॑र्व पि॒तुं मे॑ गोपाय ।
र॒स॒म॒न्नमि॑हायुषे ।
अद॑ब्धा॒योऽशी॑ततनो ।
अवि॑षं नः पि॒तुं कृ॑णु ।
श॒ऽस्य॑ प॒शून्मे॑ गोपाय ।
द्वि॒पादो॑ ये चतु॒ष्पदः॑ ॥ २५ ॥

[[1-2-1-26]]

अ॒ष्टाश॑फाश्च॒ य इ॒हाग्नै॑ ।
ये चै॑क॒शफा॑ आ॒शुगाः॑ ।
सप्र॑थ स॒भां मे॑ गोपाय ।
ये च॑ स॒भ्याः॑ सभा॒सदः॑ ।
ता॒निन्द्रि॑याव॒तः कुरु॑ ।
सर्व॑मायु॒रुपा॑सताम् ।
अहै॑ बु॒ध्निय॑ म॒न्त्रं मे॑ गोपाय ।
यमृ॑षयस्त्रै॒विदा॑ वि॒दुः ।
ऋ॒चः सा॒मानि॑ यजू॒षि ।

सा हि श्रीरमृता सताम् ॥ २६ ॥

[[1-2-1-27]]

चतुःशिखण्डा युवतिः सुपेशाः ।

घृतप्रतीका भुवनस्य मध्यै ।

मर्मज्यमाना महते सौभगाय ।

मह्यं धुक्व यजमानाय कामान् ।

इहैव सन्तत्र सतो वो अग्नयः ।

प्राणेन वाचा मनसा बिभर्मि ।

तिरो मा सन्तमायुर्मा प्रहासीत् ।

ज्योतिषा वो वैश्वानरेणोपतिष्ठे ।

पञ्चधाऽग्नीन्व्यक्रामत् ।

विराट्सृष्टा प्रजापतेः ।

ऊर्ध्वाऽऽरोहद्रोहिणी ।

योनिर्ग्रेः प्रतिष्ठितिः ॥ २७ ॥

विशन्तु नः पुरूचीर्विधेम निधाय यत्तेऽप्रदाहाय बृहत्यौ ब्रह्मणा दुवस्यत विश्ववार इममृञ्जते पुरोगां
प्रजनयिष्यथौ जनिष्यतैऽस्मै मम महिम्ना वर्चसे दधत्सुवर्गो भाहि संबभूवतुरायुर्व्यांनशे चतुष्पदः सतां
प्रजापतेर्द्वे च ॥ १ ॥

[[1-2-2-1]]

नवैतान्यहानि भवन्ति ।

नव वै सुवर्गा लोकाः ।

यदेतान्यहान्युपयन्ति ।

नवस्वेव तत्सुवर्गेषु लोकेषु सत्रिणः प्रतितिष्ठन्तो यन्ति ।

अग्निष्टोमाः परं सामानः कार्या इत्याहुः ।

अग्निष्टोमसंमितः सुवर्गो लोक इति ।

द्वादशाग्निष्टोमस्य स्तोत्राणि ।

द्वादश मासाः संवत्सरः ।

तत्तन्न सूक्ष्मम् ।

उक्थ्या एव सप्तदशाः परं सामानः कार्याः ॥ १ ॥

[[1-2-2-2]]

प॒शवो॑ वा उ॒क्थानि॑।
प॒शूना॑मव॒रुध्यै॑।
वि॒श्वजि॑दभि॒जिता॑वग्नि॒ष्टोमौ॑।
उ॒क्थ्याः॑ सप्तद॒शाः परः॑ सामानः।
ते सङ्॒स्तुता॑ वि॒राज॑म॒भि संप॑द्यन्ते।
द्वे च॒र्चाव॑ति॒ रिच्ये॑ते।
एक॑या गौरति॒रिक्तः॑।
एक॑याऽऽयु॒रूनः॑।
सुव॑र्गो वै लो॒को ज्योतिः॑।
ऊर्गि॑व॒राट् ॥ २ ॥

[[1-2-2-3]]

सुव॑र्गमेव तेन लो॒कम॒भि ज॑यन्ति।
यत्पर॑ राथन्तरम्।
तत्प्रथ॑मेऽह॒न्का॒र्यम्।
बृह॑द्वि॒तीयै॑।
वैरू॑पं तृ॒तीयै॑।
वैरा॑जं चतु॒र्थै।
शा॒क्रं प॑ञ्चमे।
रैव॑त ष॒ष्ठे।
तद् पृ॑ष्ठेभ्यो नयन्ति।
संत॑नय ए॒ते ग्रहा॑ गृह्यन्ते ॥ ३ ॥

[[1-2-2-4]]

अति॑ग्रा॒ह्याः परः॑ सामसु।
इ॒माने॑वैतैर्लो॒कान्त्सं त॑न्वन्ति।
मि॒थुना॑ ए॒ते ग्रहा॑ गृह्यन्ते।
अति॑ग्रा॒ह्याः परः॑ सामसु।
मि॒थुन॑मेव तैर्यज॒माना॑ अव॒रुन्ध॑ते।
बृह॑त्पृ॒ष्ठं भ॑वति।
बृह॑द्वै सुव॑र्गो लो॒कः।

बृह॒तैव॑ सु॒वर्गं॑ लो॒कं य॑न्ति ।
त्रय॑स्त्रि॒ंशि॑ नाम॒ साम॑ ।
मध्य॑न्दि॒ने प॑व॒माने॑ भवति ॥ ४ ॥

[[1-2-2-5]]

त्रय॑स्त्रि॒ंशद्वै॑ दे॒वताः॑ ।
दे॒वता॑ ए॒वाव॑रुन्धते ।
ये वा इ॒तः परा॑ञ्च॒ संवत्स॑रमु॒प य॑न्ति ।
न है॒नं ते॑ स्व॒स्ति सम॑श्नुवते ।
अथ॑ येऽमु॒तोऽर्वा॑ञ्चमु॒प य॑न्ति ।
ते है॒नञ् स्व॒स्ति सम॑श्नुवते ।
ए॒तद्वा अ॒मुतोऽर्वा॑ञ्चमु॒प य॑न्ति ।
यदे॒वम् ।
यो ह॒ खलु॑ वाव प्र॒जाप॑तिः ।
स उ॑ वे॒वेन्द्रः॑ ।
तद् दे॒वेभ्यो॑ नयन्ति ॥ ५ ॥
का॒र्या॑ वि॒राङ्ग॑ह्यन्ते॒ पव॑माने भव॒तीन्द्र॑ एकं च ॥ २ ॥

[[1-2-3-1]]

सं॒त॒ति॒र्वा ए॒ते ग्र॑हाः ।
यत्प॑रं॒ सामा॑नः ।
वि॒षूवा॑न्दि॒वाकी॑र्त्यम् ।
यथा॑ शा॒लायै॑ पक्ष॑सी ।
ए॒व॑ सं॒वत्स॑रस्य॒ पक्ष॑सी ।
यदे॒तेन॑ गृ॒ह्ये॒रन् ।
विषू॑ची सं॒वत्स॑रस्य॒ पक्ष॑सी॒ व्य॒व॒स्र॑सेयाताम् ।
आ॒र्ति॒मा॒र्छे॒युः ।
यदे॒ते गृ॒ह्यन्ते॑ ।
यथा॑ शा॒लायै॑ पक्ष॑सी मध्य॒मं व॒श॒म॒भि॒ समा॑यच्छति ॥ १ ॥

[[1-2-3-2]]

ए॒व॑ सं॒वत्स॑रस्य॒ पक्ष॑सी दि॒वाकी॑र्त्य॒मभि॑ संत॒न्वन्ति॑ ।

नाऽऽर्तिमार्छन्ति।
 एकविंशमहर्भवति।
 शुक्राग्रा ग्रहा गृह्यन्ते।
 प्रत्युत्तब्ध्यै सयत्वाय।
 सौर्य एतदहः पशुरालभ्यते।
 सौर्योऽतिग्राह्यो गृह्यते।
 अहरेव रूपेण समर्धयन्ति।
 अथो अह एवैष बलिर्हियते।
 सप्तैतदहरतिग्राह्या गृह्यन्ते ॥ २ ॥

[[1-2-3-3]]

सप्त वै शीर्षण्याः प्राणाः।
 असावादित्यः शिरः प्रजानाम्।
 शीर्षन्नेव प्रजानां प्राणान्दधाति।
 तस्मात्सप्त शीर्षन्प्राणाः।
 इन्द्रो वृत्रं हत्वा।
 असुरान्पराभाव्य।
 स इमाँल्लोकानभ्यजयत्।
 तस्यासौ लोकोऽनभिजित आसीत्।
 तं विश्वकर्मा भूत्वाऽभ्यजयत्।
 यद्वैश्वकर्मणो गृह्यते ॥ ३ ॥

[[1-2-3-4]]

सुवर्गस्य लोकस्याभिजित्यै।
 प्र वा एतैऽस्माल्लोकाच्च्यवन्ते।
 ये वैश्वकर्मणं गृह्यते।
 आदित्यः श्वो गृह्यते।
 इयं वा अदितिः।
 अस्यामेव प्रतितिष्ठन्ति।
 अन्योन्यो गृह्यते।
 विश्वान्येवान्येन कर्माणि कुर्वाणा यन्ति।

अस्यामन्येन प्रतितिष्ठन्ति।
 तावापराधार्त्सवत्सरस्यान्योन्यो गृह्येते।
 तावुभौ सह महाव्रते गृह्येते।
 यज्ञस्यैवान्तं गत्वा।
 उभयोर्लोकयोः प्रतितिष्ठन्ति।
 अर्क्यमुक्थं भवति।
 अन्नाद्यस्यावरुध्यै ॥ ४ ॥
 समायच्छत्यतिग्राह्या गृह्यन्ते गृह्यते संवत्सरस्यान्योन्यो गृह्येते पञ्च च ॥ ३ ॥

[[1-2-4-1]]

एकविंश एष भवति।
 एतेन वै देवा एकविंशेन।
 आदित्यमित उत्तमं सुवर्गं लोकमारोहयन्।
 स वा एष इत एकविंशः।
 तस्य दशावस्तादहानि।
 दश परस्तात्।
 स वा एष विराज्युभयतः प्रतितिष्ठितः।
 विराजि हि वा एष उभयतः प्रतितिष्ठितः।
 तस्मादन्तरेमौ लोकौ यन्।
 सर्वेषु सुवर्गेषु लोकेष्वभितपन्नेति ॥ १ ॥

[[1-2-4-2]]

देवा वा आदित्यस्य सुवर्गस्य लोकस्य।
 पराचोऽतिपादादविभयुः।
 तं छन्दोभिरदहन्धृत्यै।
 देवा वा आदित्यस्य सुवर्गस्य लोकस्य।
 अवाचोऽवपादादविभयुः।
 तं पञ्चमीं रश्मिभिरुदवयन्।
 तस्मा देकविंशेऽहन्पञ्च दिवाकीर्त्यानि क्रियन्ते।
 रश्मयो वै दिवाकीर्त्यानि।
 ये गायत्रे।

ते गायत्रीषूत्तरयोः पर्वमानयोः ॥ २ ॥

[[1-2-4-3]]

महादिवाकीर्त्यं होतुः पृष्ठम्।

विकर्णं ब्रह्मसामम्।

भासौऽग्निष्टोमः।

अथैतानि पराणि।

परैर्वै देवा आदित्यं सुवर्गं लोकमपारयन्।

यदपारयन्।

तत्पराणां परत्वम्।

पारयन्त्येनं पराणि।

य एवं वेद।

अथैतानि स्पराणि।

स्परैर्वै देवा आदित्यं सुवर्गं लोकमस्पारयन्।

यदस्पारयन्।

तत्स्पराणां स्परत्वम्।

स्पारयन्त्येनं स्पराणि।

य एवं वेद ॥ ३ ॥

एति पर्वमानयोः स्पराणि पञ्च च ॥ ४ ॥

[[1-2-5-1]]

अप्रतिष्ठां वा एते गच्छन्ति।

येषां संवत्सरेऽनाप्तेऽथ।

एकादशिन्याप्यते।

वैष्णवं वामनमालभन्ते।

यज्ञो वै विष्णुः।

यज्ञमेवालभन्ते प्रतिष्ठित्यै।

ऐन्द्राग्नमालभन्ते।

इन्द्राग्नी वै देवानामयातयामानौ।

ये एव देवते अयातयाम्नी।

ते एवालभन्ते ॥ १ ॥

[[1-2-5-2]]

वैश्वदेवमालभन्ते।
देवता एवावरुन्धते।
द्यावापृथिव्यां धेनुमालभन्ते।
द्यावापृथिव्योरेव प्रतितिष्ठन्ति।
वायव्यं वत्समालभन्ते।
वायुरेवैभ्यो यथाऽऽयतनाद्देवता अवरुन्धे।
आदित्यामविं वशामालभन्ते।
इयं वा अदितिः।
अस्यामेव प्रतितिष्ठन्ति।
मैत्रावरुणीमालभन्ते ॥ २ ॥

[[1-2-5-3]]

मित्रेणैव यज्ञस्य स्विष्टं शमयन्ति।
वरुणेन दुरिष्टम्।
प्राजापत्यं तूपरं महाव्रत आलभन्ते।
प्राजापत्योऽतिग्राह्यो गृह्यते।
अहरेव रूपेण समर्धयन्ति।
अथो अहं एवैष बलिर्हियते।
आग्नेयमालभन्ते प्रति प्रज्ञात्यै।
अजपेत्वान् वा एते पूर्वैर्मासैरवरुन्धते।
यदेते गव्याः पशव आलभ्यन्तै।
उभयेषां पशूनामवरुध्यै ॥ ३ ॥

[[1-2-5-4]]

यदतिरिक्तामेकादशिनीमालभेरन्।
अप्रियं भ्रातृव्यमभ्यतिरिच्येत।
यद्वौ द्वौ पशू समस्यैयुः।
कनीय आयुः कुर्वीरन्।
यदेते ब्राह्मणवन्तः पशव आलभ्यन्तै।
नाप्रियं भ्रातृव्यमभ्यतिरिच्यते।

न कनीय आयुः कुर्वते ॥ ४ ॥

ते एवालभन्ते मैत्रावरुणीमालभन्तेऽवरुध्यै सप्त च ॥ ५ ॥

[[1-2-6-1]]

प्रजापतिः प्रजाः सृष्ट्वा वृत्तौऽशयत्।

तं देवा भूतानां रसं तेजः संभृत्य।

तेनैनमभिषज्यन्।

महानववर्तीति।

तन्महाव्रतस्य महाव्रतत्वम्।

महद्व्रतमिति।

तन्महाव्रतस्य महाव्रतत्वम्।

महतो व्रतमिति।

तन्महाव्रतस्य महाव्रतत्वम्।

पञ्चविंशः स्तोमो भवति ॥ १ ॥

[[1-2-6-2]]

चतुर्विंशत्यर्धमासः संवत्सरः।

यद्वा एतस्मिन्संवत्सरेऽधि प्राजायत।

तदन्नं पञ्चविंशमभवत्।

मध्यतः क्रियते।

मध्यतो ह्यन्नमशितं धिनोति।

अथो मध्यत एव प्रजानामूर्ध्नीयते।

अथ यद्वा इदमन्ततः क्रियते।

तस्मादुदन्ते प्रजाः समेधन्ते।

अन्ततः क्रियते प्रजननायैव।

त्रिवृच्छिरो भवति ॥ २ ॥

[[1-2-6-3]]

त्रेधा विहितं हि शिरः।

लोमं छवीरस्थि।

परांचा स्तुवन्ति।

तस्मात्तत्सदृगेव।

न मेघतोऽनुमेघति।
न कृश्यतोऽनु कृश्यति।
पञ्चदशोऽन्यः पक्षो भवति।
सप्तदशोऽन्यः।
तस्माद्द्वयाः स्यन्यतरमर्धमभि पर्यावर्तन्ते।
अन्यतरतो हि तद्वरीयः क्रियते ॥ ३ ॥

[[1-2-6-4]]

पञ्चविंश आत्मा भवति।
तस्मान्मध्यतः पशवो वरिष्ठाः।
एकविंशं पुच्छम्।
द्विपदासु स्तुवन्ति प्रतिष्ठित्यै।
सर्वेण सह स्तुवन्ति।
सर्वेण ह्यात्मनाऽऽत्मन्वी।
सहोत्पतन्ति।
एकैकामुच्छिषन्ति।
आत्मन्न ह्यङ्गानि बद्धानि।
न वा एतेन सर्वः पुरुषः ॥ ४ ॥

[[1-2-6-5]]

यदित इतो लोमानि दतो नखान्।
परिमादः क्रियन्ते।
तान्येव तेन प्रत्युप्यन्ते।
औदुम्बरस्तल्पो भवति।
ऊर्वा अन्नमुदुम्बरः।
ऊर्ज एवान्नाद्यस्यावरुध्यै।
यस्य तल्पसद्यमनभिजितः स्यात्।
स देवानां साम्यक्षे।
तल्पसद्यमभिजयानीति तल्पमारुह्योद्गायेत्।
तल्पसद्यमेवाभिजयति ॥ ५ ॥

[[1-2-6-6]]

यस्य तल्पसद्यमभिजित् स्यात्।
 स देवानां साम्यक्षे।
 तल्पसद्यं मा पराजेषीति तल्पमारुह्योद्गायेत्।
 न तल्पसद्यं पराजयते।
 प्लेह्वे शंसति।
 महो वै प्लेह्वः।
 महस एवान्नाद्यस्यावरुद्धै।
 देवासुराः संयत्ता आसन्।
 त आदित्ये व्यायच्छन्त।
 तं देवाः समजयन् ॥ ६ ॥

[[1-2-6-7]]

ब्राह्मणश्च शूद्रश्च चर्मकर्ते व्यायच्छेते।
 दैव्यो वै वर्णो ब्राह्मणः।
 असुर्यः शूद्रः।
 इमेऽरात्सुरिमे सुभूतमक्रन्नित्यन्यतरो ब्रूयात्।
 इम उद्वासीकारिण इमे दुर्भूतमक्रन्नित्यन्यतरः।
 यदेवैषां सुकृतं या राद्धिः।
 तदन्यतरोऽभिशीणाति।
 यदेवैषां दुष्कृतं याऽराद्धिः।
 तदन्यतरोऽपहन्ति।
 ब्राह्मणः संजयति।
 अमुमेवादित्यं भ्रातृव्यस्य सं विन्दन्ते ॥ ७ ॥
 भवति भवति क्रियते पुरुषो जयत्यजयञ्जयत्येकं च ॥ ६ ॥
 उद्धन्यमानं नवैतानि सन्ततिरेकविंश एषोऽप्रतिष्ठां प्रजापतिर्वृत्तषट् ॥ ६ ॥
 उद्धन्यमानं शोचिष्केशोऽग्ने सपत्नानतिग्राह्या वैश्वदेवमालभन्ते पञ्चाशत् ॥ ५० ॥